

NEJVYŠŠÍ SOUD

Mgr. Petr TOMÍČEK
vedoucí oddělení styku s veřejností

sp. zn. Zin 137/2021

ROZHODNUTÍ

Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „informační zákon“ anebo „SvInf“), rozhodl o žádosti **Z. K.**, nar. XY, trvale bytem XY, s elektronickou adresou XY@seznam.cz, ze dne 6. 9. 2021, sp. zn. Zin 137/2021 (dále jen „projednávaná žádost“),

takto:

I. Podle § 15 odst. 1 v souladu s § 2 odst. 4 a § 3 odst. 3 informačního zákona se projednávaná žádost v části „Zda Nejvyšší soud již rozhodl v nějaké věci, jež by se přímo týkala aplikace zákona č. 185/2020 Sb.“ **odmítá**.

II. Podle § 15 odst. 1 a § 2 odst. 4 informačního zákona se projednávaná žádost v části „Zda Nejvyšší soud v současné době vede řízení, jež se přímo týká aplikace zákona č. 185/2020 Sb.“ **odmítá**.

Odůvodnění:

Povinný subjekt obdržel projednávanou žádost v následujícím znění:

„Podatel tímto zdvořile žádá, ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, Nejvyšší soud o poskytnutí následujících informací:

Zda vyhledávač rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, dostupný na webových stránkách nsoud.cz, obsahuje všechna k danému času vydaná rozhodnutí, respektive jaká je přibližná prodleva mezi vydáním rozhodnutí a přidáním do daného vyhledávače;

Zda Nejvyšší soud již rozhodl v nějaké věci, jež by se přímo týkala aplikace zákona č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, a pokud ano, tak o zaslání příslušných anonymizovaných rozhodnutí, či případně spisových značek, pokud je rozhodnutí dostupné z vyhledávače rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, přístupného na webových stránkách nsoud.cz;

Zda Nejvyšší soud v současné době vede řízení, jež se přímo týká aplikace zákona č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, a pokud ano, tak o zaslání příslušných spisových značek.

Prosím o poskytnutí informací prostřednictvím shora uvedené e-mailové adresy.“

Obecná východiska společná pro výroky předkládaného rozhodnutí:

Povinný subjekt předesílá, že projednávaná žádost se po povinném subjektu domáhá provedení odborné právní rešerše a poskytnutí spisových značek rozhodnutí, která by odpovídala konstrukci právní otázky vymezené v textu projednávané žádosti, alternativně požaduje poskytnutí právního výkladu – sdělení právního hodnocení, zda je vymezená otázka aktuálně řešena v dovolacím řízení před Nejvyšším soudem (poskytnutí informace, zda a případně v jakém řízení je daná otázka posuzována).

Nejvyšší soud jako povinný subjekt nemůže v agendě vyřizování žádostí podle informačního zákona poskytovat právní rady či dodatečně „vysvětlovat“ rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu, případně vytvářet nové rešerše vybrané judikatury, pouze může jednotlivé žadatele odkázat na poskytovatele právních služeb, případně upozornit na možnosti, které nabízí webové vyhledávání v databázi zveřejněných rozhodnutí Nejvyššího soudu (viz dále).

Nejvyšší soud v roli povinného subjektu podle informačního zákona nemůže takto zasahovat do rozhodovací činnosti soudců, případně nahrazovat činnost osob způsobilých k poskytování právních rad. Pokud by tedy správa Nejvyššího soudu, která je příslušná k vyřizování žádostí podle informačního zákona, odpověděla na dotazy spadající pod rozhodovací činnost Nejvyššího soudu (či jiných soudů) či na otázky k výkladu právních norem, popř. na dotazy k právní kvalifikaci určitého jednání, nepřipustně by tím zasáhla do nezávislého soudního rozhodování, neboť k zodpovězení těchto otázek je v rámci Nejvyššího soudu oprávněno pouze to rozhodovací těleso (např. senát), které je podle rozvrhu práce příslušné k rozhodování konkrétní věci spadajících do jurisdikce Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud jako povinný subjekt podle informačního zákona není kompetentní osobou k poskytování právních rad či vytváření nových informací v podobě odborných rešerší judikatury.

Prostřednictvím žádosti o informace podle informačního zákona tak není možné se u povinného subjektu domoci poskytnutí právní rady či vytvoření nové informace (odborné rešerše). Nejvyšší soud (při vyřizování žádostí podle informačního zákona jako příslušný povinný subjekt) nemůže jako vrcholný orgán moci soudní poskytovat právní rady či doporučení k postupu v soudních (i jiných) řízeních. V opačném případě by mohl nepřipustně zvýhodnit jednu stranu (konkrétního) řízení na úkor strany druhé, respektive by poskytováním právních rad či odborných rešerší judikatury postupoval zcela mimo svoji zákonnou kompetenci a takto by de facto činností správního charakteru nahrazoval autoritativní rozhodování v rámci soudního řízení (správní činností by byl nezákonně nahrazován výkon soudních pravomocí).

Pro úplnost je korektní doplnit, že informační zákon **v obecné rovině** nezakazuje jednotlivým povinným subjektům „nad rámec povinností podle zákona“ žadatelům odpovědět i na žádost o radu či názor, nezakazuje ani poskytnutí odborné rešerše, nicméně této odpovědi k dotazu na názor či poskytnutí nové informace (odborné rešerše) se nelze přes informační zákon domáhat jako povinnosti povinných subjektů. Některé skupiny povinných subjektů, jimž to umožňuje charakter jejich činnosti, tak mohou být, podle svého uvážení, vstřícnější. Nicméně zvláště v případě, kdy je povinným subjektem orgán moci soudní, je nezbytné projevat naprostou zdrženlivost, jelikož případná odpověď „správního“ charakteru orgánu

moci soudní by mohla být ze strany žadatelů zcela nesprávně zaměněna za „autoritativní soudní názor“ daného soudu a na základě uvedeného hodnocení by žadatelé s poskytnutou informací i nadále nakládali, respektive by jí přiřkládali význam (kvalitu), který nemá a ani z povahy věci mít nemůže. Podle názoru povinného subjektu je nanejvýše vhodné se takovéto nežádoucí kolizi (záměně) vyhnout, tedy žádosti o radu (právní názor) i žádosti o odborné rešerše důsledně odmítat.

Jedinou výjimkou z výše uvedeného by byla situace, v níž by povinný subjekt již disponoval analýzou na příslušné (či do jisté míry i podobné) téma, která se žádostí nastíněnými otázkami zabývá (či teoreticky by se jimi zabývat mohla) a která již byly vytvořena. V popsaném případě by se pak jednalo o existující (zaznamenanou) informaci a povinný subjekt by neměl důvod pro její odmítnutí z níže popsaných důvodů. V tomto ohledu povinný subjekt dodává, že žádnou odbornou analýzou na předmětné (ani podobné) téma nedisponuje.

Nejvyšší soud, pokud je v rámci žádosti podle informačního zákona žádán o právní rady a analýzy, odkazuje zpravidla na seznam advokátů vedený Českou advokátní komorou, kteří mohou kvalifikovaně posoudit situaci jednotlivých žadatelů a zodpovědět jejich dotazy. Seznam je dohledatelný na webových stránkách www.cak.cz.

Nejvyšší soud jako vrcholný orgán moci soudní (viz čl. 92 Ústavy ve spojení s § 14 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o soudech a soudcích“) musí dbát své nestrannosti a na rozdíl od ústředních orgánů státní správy ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, nemůže v režimu vyřizování žádostí podle informačního zákona vytvářet a poskytovat „obecná stanoviska“ (ať v podobě odborných stanovisek – právních názorů, či v podobě odborných rešerší) k řešení konkrétních právních situací.

Je tedy třeba znovu zrekapitulovat, že Nejvyšší soud jako povinný subjekt není kompetentní osobou k poskytování právních rad či vytváření odborných rešerší. Informační zákon nestanovuje povinnost „*vyjadřovat názory povinného subjektu k určité problematice*“. Osoby, které poskytují právní rady, resp. jsou k tomu způsobilé, jsou předmětem zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Posláním soudů je, „*aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům*“ (viz čl. 90 Ústavy), nikoli aby poskytovaly právní služby (a contrario § 2 zákona o advokacii). K zákonem vymezené pravomoci soudů viz § 2 zákona o soudech a soudcích (důraz doplněn):

„*Soudy*

a) ***projednávají a rozhodují spory a jiné věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o občanském soudním řízení,***

b) ***projednávají a rozhodují trestní věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o trestním řízení,***

c) rozhodují v dalších případech stanovených zákonem nebo mezinárodní smlouvou, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.“

Působnost Nejvyššího soudu je dále rozvedena v § 14 zákona o soudech a soudcích:

„(1) Nejvyšší soud jako vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování tím, že

a) rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy,

b) rozhoduje v jiných případech stanovených zvláštním právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.

(2) Nejvyšší soud dále rozhoduje

a) o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů, vyžaduje-li to zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena,

b) v dalších případech stanovených zvláštním právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.

(3) Nejvyšší soud sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu.“

V případě žádostí o rešerši rozhodovací činnosti či žádostí o sdělení názoru (k žádosti nově zaujatého) navíc není ani splněna jedna z náležitostí „informace“ ve smyslu informačního zákona, kterou § 3 odst. 3 informačního zákona definuje jako „jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči...“. Viz následující komentářový závěr: „Ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona je úzce spjato s definicí informace v § 3 odst. 3 informačního zákona, tj. že jde o obsah zaznamenaný na nějakém nosiči, neboli s principem, že povinnost poskytovat informace míří do minulosti, tj. vůči skutečnostem, které již nastaly a trvají (nebo podle názoru žadatele nastat měly či mohly).“ (viz JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M.: *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 284 s., str. 24*).

V úvahu tak v případě obou výroků předkládaného rozhodnutí připadá v úvahu i aplikace tzv. faktického důvodu pro odmítnutí informace z důvodu její neexistence, respektive implicitního požadavku žádosti na její vytvoření.

K požadavku žádosti na poskytnutí neexistující informace a jejímu odmítnutí viz následující komentářový závěr (důraz doplněn): „*Ve všech těchto případech tedy nastává specifická situace, v níž žadatel požaduje určitou informaci, která se sice pojmově vztahuje k působnosti povinného subjektu /.../, avšak v okamžiku podání žádosti neexistuje, resp.*

neexistuje v žadatelem poptávaném stavu, a žadatel se výslovně nebo implicitně domáhá jejího vytvoření /.../. Požadavek žadatele ve smyslu § 2 odst. 4 tedy z velké části směřuje do budoucnosti a z jistého hlediska se tak dostává mimo režim Svlnf, neboť „neexistující informace“ nesplňuje jeden z pojmových znaků informace, jak je zákon vymezuje v § 3 odst. 3 (informací je jen údaj zaznamenaný, tudíž pro povinný subjekt existující). /.../ Soudní judikatura především dovodila procesní požadavek, podle něhož musí být při aplikaci § 2 odst. 4 žádost o informace odmítnout rozhodnutím, vydaným podle § 15 odst. 1; komentované ustanovení je tedy chápáno jako specifický důvod pro odmítnutí žádosti o informace. Cit. z: FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 62 – 63.

Důvodová zpráva k zákonu č. 61/2006 Sb. uvádí následující závěr (důraz doplněn):
*„Povinný subjekt je povinen poskytovat pouze ty informace, které se vztahují k jeho působnosti, a které má nebo by měl mít k dispozici. Naopak režim zákona o svobodném přístupu k informacím nestanovuje povinnost nové informace vytvářet či vyjadřovat názory povinného subjektu k určité problematice. Toto ustanovení nemá v žádném případě sloužit k nepřiměřenému zužování práva na informace, **má pouze zamezit žádostem o informace mimo sféru zákona – zvláště časté jsou v této souvislosti žádosti o právní analýzy, hodnocení či zpracování smluv a podání – k vypracovávání takových materiálů nemůže být povinný subjekt nucen na základě své informační povinnosti, neboť taková úprava by byla zcela proti původnímu smyslu tohoto institutu.**“* Cit. z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=991&ct1=0>

Z uvedeného plyne, že vedle důvodu podle § 2 odst. 4 informačního zákona – **vytvoření nové informace** (zpracování odborné rešerše judikatury či nové zaujetí názoru), by mohl být naplněn i tzv. **faktický důvod pro odmítnutí žádosti o informace z důvodu její neexistence** („informace“ v poptávaném stavu neexistuje a žadatel se domáhá jejího vytvoření). Ke vztahu mezi „vytvářením nové informace“ a odmítnutím „neexistující informace“ uvádí komentář mj. následující (důraz doplněn): *„Druhý přístup, který v praxi převažuje, vůli žadatele pomíjí a pro podřazení žádosti režimu § 2 odst. 4 považuje za dostatečné, že žádost směřuje k poskytnutí neexistující informace, lhostejno, zda informace neexistuje, protože vůbec nebyla v minulosti vytvořena, nebo protože by ji povinný subjekt teprve měl dle mínění žadatele vytvořit. Vychází se přitom z názoru, dle něhož by pro vyhovění žádosti směřující k neexistující informaci musela být taková informace vždy vytvořena, **a proto i požadavek na informaci, která ve skutečnosti neexistuje, je vždy implicitně požadavkem na vytvoření nové informace.**“* Citováno z: FUREK, Adam, ROTHANZL, Lukáš, JIROVEC, Tomáš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 64.

V případě projednávané žádosti tak bylo kumulativně naplněno více samostatných důvodů pro odmítnutí, povinný subjekt nicméně projednávanou žádost výrokem I. předkládaného rozhodnutí kvalifikuje jako jednoznačnou **žádost o vytvoření nové informace** (odborné rešerše), na niž se informační povinnost nevztahuje. Výrokem II. předkládaného rozhodnutí pak povinný subjekt projednávanou žádost kvalifikuje jako jednoznačnou **žádost o sdělení právního názoru**, na niž se informační povinnost nevztahuje.

K výroku I. rozhodnutí:

Podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Podle čl. 17 odst. 5 Listiny jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny **přiměřeným** způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. Zákonem, který provádí uvedené ustanovení čl. 17 odst. 5 Listiny, je právě informační zákon.

Podle § 15 odst. 1 informačního zákona „*pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti*“.

Podle § 2 odst. 4 informačního zákona se „*povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací*.“

Povinný subjekt konstatuje, že účelem této výluky je určitá míra ochrany povinných subjektů před nutností vytvářet nové informace jen pro účely zpracování odpovědi na žádost (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2012, č. j. 4 As 37/2011-93, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2013, č. j. 8 As 9/2013-30). Pokud tedy povinný subjekt obdrží žádost o vytvoření nových informací (odborné rešerše judikatury či nových statistik) s odkazem na informační zákon, je třeba žádost podle § 2 odst. 4 téhož zákona odmítnout (tedy vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti). Povinný subjekt dále odkazuje na ustálenou judikaturu, z níž jednoznačně vyplývá, že ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona je třeba vykládat podle jeho účelu, jímž je bránit povinné subjekty před tím, aby se na ně žadatelé v režimu uvedeného zákona obraceli s žádostmi o zaujetí stanoviska v blíže specifikované věci, provedení právního výkladu, vytvoření či obstarání nové informace ve smyslu informačního zákona (blíže srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014, č. j. 3 As 55/2014-33).

Nejvyšší soud nevede speciální (a relevantní ve smyslu bezchybné) statistiky či seznamy aktuální judikatury k jednotlivým právním odvětvím a institutům, či dokonce k jednotlivým ustanovením konkrétních zákonů. Povinný subjekt nemá bohužel ani možnosti, jak požadované hodnověrné informace získat jednoduše ze své databáze například zadáním příslušného hesla. Informační systém Nejvyššího soudu (dále jen „ISNS“) sleduje a přesně vyhodnocuje jen konkrétně zadané statistické údaje podle parametrů, které jsou do něj předem naprogramovány. Jde především o údaje, jejichž sledování si vyžaduje běžná denní činnost soudu (z povahy věci tak ISNS nemusí automaticky vyhovovat požadavkům externích žadatelů).

Povinný subjekt k výše uvedenému dodává, že v případě projednávané žádosti neměl ani možnost zaslání „obecného“ výpisu specializace, která by mohla mj. zahrnovat i žádosti poptávaná řízení, jelikož žádnou specializaci ke zcela specifickému předmětu projednávané žádosti nevede. V tomto ohledu povinný subjekt dodává, že specializace jsou vedeny ke specifickým frekventovaným oblastem, viz např. specializace „Bezodůvodné obohacení“, „Věci cenných papírů“, „Věci dědické“, „Ochrana osobnosti“ nebo např. „Věci pracovní“.

Povinný subjekt dále pro úplnost, či pro případné budoucí žádosti obdobného charakteru, upozorňuje, že ani u výpisů specializace nemůže garantovat úplnost takovýchto obecných výpisů, jelikož ISNS umožňuje zapsání pouze jedné (v dané věci převažující) specializace. Přitom není úlohou povinného subjektu, aby tyto výsledky dále procházel a vyhodnocoval, zda se týkají zájmové oblasti, či nikoli, v opačném případě by tato činnost nepochybně naplňovala znaky nepřiměřené zátěže, respektive vysoké přidané hodnoty nově vytvářené informace (viz dále).

Povinný subjekt na tomto místě rekapituluje, že úplné informace požadované v předmětné části žádosti, ke které se vztahuje výrok I. předkládaného rozhodnutí, by bylo možné získat pouze aktivní kontrolou, extrahováním a především analytickým vyhodnocením jednotlivých rozhodnutí senátů občanskoprávního a obchodního kolegia, k čemuž nepřistoupil, jelikož by to představovalo tzv. nepřiměřené úsilí. Zároveň by se přitom jednoznačně kvalitativně jednalo o vytváření nové (dosud neexistující) informace, a to specializovanou analytickou prací, nejen prostým výběrem a shromážděním dat. Na vytvoření požadované nové informace by musel pracovat specialista – právník, nejlépe se specializací na danou právní oblast.

Charakteristikou toho, co už lze označit za nepřiměřenou zátěž, kdy je třeba žádost odmítnout, na rozdíl od situace, v níž by se jednalo jen o zpracovávání velkého objemu jednoduše extrahovatelných dat, kdy má povinný subjekt žadateli informaci poskytnout, ale může jej před poskytnutím nejprve vyzvat k zaplacení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání podle § 17 informačního zákona, se opakovaně zabývá komentářová literatura. V dané souvislosti se pak často objevuje definice, která za nepřiměřenou zátěž považuje jakoukoli „přidanou hodnotu“ nad rámec prostého sběru dat. Za tuto přidanou hodnotu lze jednoznačně považovat odbornou analytickou práci zaměstnanců povinného subjektu, kteří musí mít pro vytvoření požadované nové informace patřičné odborné znalosti a analytické schopnosti. To znamená, že zkoumaná data nejenom „ukládají do tabulek“, ale analyzují, resp. hodnotí či vyhodnocují různé mezní situace, jimiž může být např. posuzování, které konkrétní rozhodnutí splňuje specifické požadavky (náležitosti) dané konkrétní žádosti a které nikoli. Podrobněji např. viz: FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, bod 20, s. 73 - 74.

Pro vyloučení jakýchkoli pochybností povinný subjekt na tomto místě rekapituluje, že důvodem pro odmítnutí projednávané žádosti není „mimořádná časová náročnost“, která by byla potřebná pro zpracování příslušné odborné rešerše, nýbrž skutečnost, že k vytvoření požadované odborné rešerše – pouze pro účely vyřízení projednávané žádosti – by bylo (vedle podstatné časové dotace) nezbytné vyvinout nepřiměřené úsilí ve smyslu odborného vyhodnocování jednotlivých textů rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Povinný subjekt současně uvádí, že důvodem pro odmítnutí žádosti nemůže být skutečnost, že podstatná část „zdrojových“ informací (rozhodnutí Nejvyššího soudu), je veřejně dostupná přes vyhledávání na webových stránkách Nejvyššího soudu. Vytvoření požadované informace (odborné rešerše dané právní oblasti) je tedy možné, k tomu je nicméně nutné vyvinout potřebnou odbornou činnost, kterou je už ale třeba z pozice povinného subjektu hodnotit jako nepřiměřené úsilí.

Jak povinný subjekt doložil už výše citací informačního zákona a komentářové literatury, tak se informačním zákonem stanovená informační povinnost vztahuje toliko k informacím „zaznamenaným“, tedy existujícím. V tomto ohledu jsou k předmětu projednávané žádosti sice dostupné podklady (existující rozhodnutí Nejvyššího soudu), tyto podklady by bylo ale nutné pro potřeby vyhovění projednávané žádosti odborně zpracovávat a výsledek popsané odborné analytické činnosti lze kvalitativně hodnotit už jako „novou“, dosud neexistující informaci, na niž se informační povinnost nevztahuje, respektive Nejvyšší soud jako povinný subjekt nemůže být informační žádostí nucen k jejímu vytvoření.

Jelikož z žádného právního předpisu nevyplývá pro povinný subjekt povinnost vést informace v podobě vymezené projednávanou žádostí a rovněž v návaznosti na argumentaci uvedenou výše, projednávanou žádost povinný subjekt vyhodnotil jako požadavek na vytvoření nové informace ve smyslu § 2 odst. 4 informačního zákona a žádost ve vymezené části výrokem I. částečně odmítnul.

Ve snaze dále pomoci alespoň obecným návodem, upozorňuje povinný subjekt na možnosti vyhledávání všech pseudonymizovaných rozhodnutí na civilním i trestním úseku Nejvyššího soudu v období přibližně od druhého pololetí roku 2001 podle klíčových slov ve veřejné databázi rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu na jeho webových stránkách www.nsoud.cz. Ostatně, žadatelka ve své žádosti tuto veřejnou databázi sama zmiňuje. Žadatelé si tak různé rešerše rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu mohou v rámci Rozšířeného vyhledávání (http://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch) provádět sami anebo svěřit jiné osobě s patřičným právním vzděláním. Jako vhodný postup se pak jeví např. zadání příslušných klíčových slov (je rovněž možné zadat konkrétní právní předpis). Doporučuje se k tomu použít připojenou podrobnou a srozumitelnou „Nápovědu“. K dispozici jsou i vybraná trestní a civilní hesla.

V rámci Rozšířeného vyhledávání je k dispozici i **fulltextové vyhledávání** (kolonka „Text rozhodnutí“), je tak možné např. zadat formulaci „185/2020“ (výsledky vyhledávání lze dále zpřesnit na základě logických operátorů: "" slouží pro vyhledávání řetězce slov, * pro vyhledávání ve všech tvarech daného slova, AND k současnému vyhledávání více formulací, případně lze vyhledávání omezit pouze na výsledky v určité agendě – např. „Cdo“), viz následující odkaz na výsledky vyhledávání formulace 185/2020:

[https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\(%5BARozhodnutiRT%5D%3D\(185%2F2020\)\)&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1](https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=(%5BARozhodnutiRT%5D%3D(185%2F2020))&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1)

Uvedené výsledky obsahují pouze rozhodnutí, v nichž se vyhledávaný údaj (185/2020) nacházel toliko v rámci konstrukce spisové značky rozhodnutí. V tomto ohledu povinný subjekt upozorňuje, že se v případě předmětu projednávané žádosti jedná o poměrně „čerstvý“ právní předpis, přičemž zpravidla trvá poměrně delší dobu (obecně několik let), než aplikace nového právního předpisu „doputuje“ k Nejvyššímu soudu na základě mimořádných opravných prostředků (dovolání) a bude moci být přezkoumána ze strany Nejvyššího soudu.

Jak již povinný subjekt výše konstatoval, nemůže při vyřizování žádostí o informace nahrazovat tvůrčí činnost jednotlivých žadatelů či poskytovatelů právních služeb a k žádostem o informace vytvářet odborné rešerše jako nové, dosud neexistující informace.

Povinný subjekt závěrem k výroku I. rozhodnutí konstatuje, že pro zpracování příslušné odborné rešerše, která by vyhovovala požadavkům a nárokům žádosti, jsou prostřednictvím veřejné databáze Rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu na webových stránkách www.nsoud.cz k dispozici kontinuálně aktualizované podklady i taktěž veškeré nástroje pro práci s nimi.

Pro úplnost povinný subjekt ještě uvádí, že jeho ustálená rozhodovací praxe (odmítání žádostí o rešerše rozhodovací činnosti) byla potvrzena i ze strany nadřízeného (odvolacího) orgánu. K tomu viz např. rozhodnutí ze dne 12. srpna 2020, č. j. UOOU-03215/20 – 4, v němž je uvedeno mj. následující (důraz doplněn):

„Je třeba rozlišovat žádosti o prosté výtahy z databází či části dokumentů na straně jedné a žádosti o právní analýzy, hodnocení či zpracování smluv a podání, o analýzy dat z rozhodovací činnosti povinného subjektu apod. na straně druhé. Rozhodující tedy není časová náročnost shromáždění požadovaných informací (to lze promítnout do požadavku úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací podle § 17), ale to, zda postačí mechanická, jednoduchá práce se zdrojovými daty, nebo je naopak potřeba „přidaná hodnota“ překračující rámec jednoduchých úkonů. To odpovídá čl. 5 odst. 2 směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru, ve znění směrnice 2013/37/EU, podle něž subjekty veřejného sektoru nejsou povinny vytvářet nebo upravovat dokumenty nebo poskytovat výtahy z dokumentů, pokud by to představovalo nepřiměřené úsilí překračující rámec jednoduché operace“ (Jelínková, J.; Tuháček, M. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 219, 340 s. s. 29–30). Pro odlišení případů prostého mechanického vyhledání informace od situace, ve které vyhledávání překračuje rámec jednoduchých úkonů, „musí být hledáno v míře „intelektuální náročnosti“ činnosti, která by byla nutná pro přípravu odpovědi na žádost. Jinak řečeno o vytváření nové informace půjde pouze tehdy, jestliže k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů, které má povinný subjekt k dispozici a které jsou žadatelem poptávány, ale jestliže je nezbytné s těmito údaji provádět další zpracovávání nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost“ (viz Furek, A.; Rothanzl, L.; Jirovec, T. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. 1. vydání. Praha: Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, 1256 s. s. 21, dále též rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 141/2011-67, č. j. 8 As 9/2013-30 nebo č. j. 3 As 115/2014-29).

Úřad konstatuje, že povinný subjekt nemá zákonnou povinnost vést speciální statistiky či seznamy o žadatelem požadovaných řízeních o náhradách škody insolvenčních správců v rámci své rozhodovací činnosti a musel by je pouze pro potřeby žadatelovy žádosti vytvořit.“

K výroku II. rozhodnutí:

Podle § 15 odst. 1 informačního zákona „pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti“.

Podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Podle čl. 17 odst. 5 Listiny jsou státní orgány a orgány

územní samosprávy povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. Úprava svobodného přístupu k informacím je předmětem Svlnf. Podle § 2 odst. 4 informačního zákona se mj. „*povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory a vytváření nových informací.*“

Povinný subjekt odkazuje především na ustálenou judikaturu, z níž jednoznačně vyplývá, že ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona je třeba vykládat podle jeho účelu, jímž je bránit povinné subjekty před tím, aby se na ně žadatelé v režimu uvedeného zákona obraceli s žádostmi o zaujetí stanoviska v blíže specifikované věci, provedení právního výkladu, vytvoření či obstarání nové informace ve smyslu informačního zákona (blíže srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014, č. j. 3 As 55/2014-33).

Předmětem části projednávané žádosti je sdělení názoru, zda se Nejvyšší soud v rozhodovací činnosti aktuálně zabývá předestřenou právní situací. V případě projednávané žádosti je tak nepřipustně požadováno poskytnutí právní rady (výkladu práva), která aktuálně v poptávaném stavu ani neexistuje a tato informace by tak navíc musela být nově vytvořena jako nová informace právě na základě projednávané žádosti. Uvedené platí pro posouzení otázky, zda je daná právní problematika aktuálně projednávána příslušným senátem v rámci dovolacího řízení. Po povinném subjektu je tak de facto požadováno provedení právního hodnocení u dosud neskončených řízení a posouzení, zda daná (či obdobná) právní otázka je v aktuálním dovolacím řízení položena a přiděleným senátem skutečně řešena.

Je přitom zřejmé, že by povinný subjekt tímto zároveň „exkluzivně“ poskytl informace o probíhajícím soudním řízení, což by mohl být už sám o sobě další samostatný důvod pro odmítnutí dané části žádosti, tentokrát s odkazem na § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, podle kterého „*povinné subjekty dále neposkytnou informace o rozhodovací činnosti soudů s výjimkou rozsudků*“. V opačném případě by k probíhajícím „živým“ řízením byly dány detailnější informace, než jejich samotným účastníkům, což dlouhodobě považuje Nejvyšší soud z hlediska práva na spravedlivý proces za nepřijatelné a tímto principem se bez výjimek každodenně řídí. Není přípustné a ústavně konformní, aby jakákoli třetí (nezúčastněná) osoba měla o neukončeném soudním řízení, které probíhá u Nejvyššího soudu v zásadě neveřejně, například informace o tom, že senát, jenž věc rozhoduje, se vůbec nezabývá předestřenou právní argumentací uvedenou v dovolání, ale řeší zcela jiný problém, např. procesního rázu. Skutečnost, zda se Nejvyšší soud (příslušný senát) určitou právní otázkou v rámci dovolacího řízení zabývá, je zcela v jeho kompetenci. Dovolatelem navržené (otevřené) otázky tak vůbec nemusejí být ze strany Nejvyššího soudu zkoumány, pokud např. dané civilní dovolání nebude vyhodnoceno jako přípustné. Nicméně naznačený důvod pro možné odmítnutí předmetné části žádosti s odkazem na § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona povinný subjekt v tomto případě neuplatnil, neboť se mu jeví odmítnutí dané části žádosti podle § 2 odst. 4 informačního zákona (jako dotazu na názor) příhodnější k dané situaci.

Jelikož z žádného právního předpisu nevyplývá pro povinný subjekt povinnost poskytovat odpovědi směřující ke sdělení názoru, a rovněž v návaznosti na další argumentaci uvedenou výše, projednávanou část žádosti, ke které je vztažen výrok II. tohoto rozhodnutí, povinný subjekt vyhodnotil jako nepřipustný požadavek na sdělení názoru (analýzy) ve smyslu § 2 odst. 4 informačního zákona a žádost v této části odmítnul. Nejvyšší soud jakožto povinný subjekt musí podle § 20 odst. 4 písm. a) informačního zákona rovněž postupovat v souladu

s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, tedy dbát o to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Vzhledem k tomu, že povinný subjekt již opakovaně (resp. vždy) v obdobných případech žádostí o sdělení názoru vydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti, nebyl ani v tomto případě důvod se od takové praxe vyřizování žádostí podle informačního zákona odchýlit.

Povinný subjekt pro úplnost odkazuje také na předchozí rozhodnutí nadřízeného orgánu ze dne 7. 7. 2020, č. j. UOOU-02720/20 – 2, v němž nadřízený orgán akceptoval argumentaci povinného subjektu mj. k poskytování právního poradenství, když uvedl: *„Povinný subjekt tedy správně zhodnotil, že se jedná o poskytování právní rady či vysvětlení konkrétní právní kauzy, což povinnému subjektu nepřísluší. Jednalo by se o zásah do nezávislosti soudu a rozhodovací činnosti konkrétního soudce či senátu, kterou je konkrétní soudce či senát pověřován dle příslušného rozvrhu práce dle konkrétního soudu.“*

Případně povinný subjekt odkazuje i na rozhodnutí nadřízeného orgánu ze dne 4. 8. 2020, č. j. UOOU-03164/20-3, v němž je uvedeno mj. následující (zvýraznění doplněno):

*„Jestliže se žádost o informace týká názoru povinného subjektu na určitou záležitost, který má povinný subjekt teprve zaujmout, pak se judikatura shoduje, že je zcela namístě takovou žádost odmítnout s odkazem na § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím. Sám povinný subjekt odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu a uvedl např. rozhodnutí č.j. 8 As 9/2013-30. **Žadatelka žádá další odůvodnění, tedy vytvoření nové informace ve formě právní porady, což není smyslem zákona č. 106/1999 Sb. Tento závěr vyplývá i z dalšího textu žádosti, ve které je povinný subjekt vyzýván ke zjednání nápravy. Dotazy na názor směřují mimo rámec zákona č. 106/1999 Sb.“***

Povinný subjekt je závěrem toho názoru, že v případě projednávané žádosti nebylo žádného prostoru k zahájení „dialogu“ k předmětu (požadavkům) odmítaných částí projednávané žádosti. Povinný subjekt nemá k dispozici žádné „alternativní“ informace, které by mohl nabídnout. V případě projednávané žádosti nebylo žádných pochybností o tom, jaké informace jsou požadovány a jelikož jimi povinný subjekt v požadované formě nedisponuje (např. v podobě obecné analýzy dané právní oblasti), bylo na místě žádost jako celek odmítnout mj. z důvodu přímého požadavku projednávané žádosti na vytvoření takovýchto informací (vytvoření odborné rešerše) či vytvoření a sdělení právního názoru (zda daná věc je Nejvyšším soudem aktuálně posuzována) toliko pro účely vyřízení žádosti o informace.

Povinný subjekt současně vysvětluje, že rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti nezasílá na v žádosti uvedenou elektronickou e-mailovou adresu, která by byla vyhovující v případě kladného vyřízení žádosti (v případě přímého poskytnutí všech požadovaných informací nebo odkazem na již zveřejněné informace), nýbrž prostřednictvím poštovních služeb.

Podle § 19 odst. 4 zákona č. 500/2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), může správní orgán doručovat na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu účastníka řízení, pokud to nevyklučuje zákon nebo povaha věci. Podle § 19 odst. 5 správního řádu ve spojení s § 72 odst. 1 správního řádu musí povinný subjekt doručit rozhodnutí do vlastních rukou, což v případě doručení na adresu na udanou elektronickou adresu není zajištěno, neboť žádost neobsahuje uznávaný elektronický podpis

ve smyslu zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Uvedená elektronická adresa je zpravidla vyhovující v případě poskytnutí informace, kdy informační zákon klade na povinný subjekt v doručovací fázi méně formálních povinností, avšak nemůže bez jistých pochybností obstát při postupu, který vychází z § 15 informačního zákona, neboť povinný subjekt odesláním písemného vyhotovení rozhodnutí na „běžnou elektronickou adresu“ není schopen hodnověrně prokázat okamžik doručení. Po správním úvaze tak dospěl povinný subjekt k názoru, že uvedenou elektronickou adresu nemůže pro nesoulad s citovanými ustanoveními správního řádu akceptovat. Na základě výše uvedeného doručuje povinný subjekt předkládané rozhodnutí prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu trvalého pobytu, která byla uvedena v textu projednávané žádosti.

Poučení: Proti rozhodnutí o odmítnutí projednávané žádosti nebo její části je možné podle § 16 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání, které se podává u povinného subjektu do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí.

Poskytnutí informace podle § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona

Ke zbývajícím částem projednávané žádosti, kde nebylo poskytnutí informací částečně odmítnuto výrokem předkládaného rozhodnutí, poskytuje povinný subjekt požadované informace formou následujícího sdělení.

Ve zbývajícím části povinný subjekt sděluje, že **veškerá vydaná rozhodnutí o dovolání zveřejňuje na svých webových stránkách www.nsoud.cz**. Jedná se o zveřejňování pseudonymizovaných kopií rozhodnutí, obvykle ve lhůtě 60 dnů od data vypravení spisu s rozhodnutím z Nejvyššího soudu k soudu první instance (tzv. „odškrtnutí“), jež následně seznamuje s výsledkem dovolacího řízení jednotlivé účastníky. V případě, kdy má Nejvyšší soud z prvoinstančního soudu mimořádně potvrzeno doručení rozhodnutí v dané věci všem účastníkům (resp. stranám) řízení, zveřejní rozhodnutí v pseudonymizované podobě na svých webových stránkách obvykle dříve.

Datum předpokládaného zveřejnění konkrétního rozhodnutí na webu www.nsoud.cz lze zjistit na základě informací z aplikace „Infosoud“, provozované Ministerstvem spravedlnosti – konkrétně na základě v aplikaci zveřejňovaného údaje „Datum vrácení spisu“ u dovolacího řízení, případně na základě údaje „Vrácení spisu“, který je uveden v rámci informací k prvostupňovému řízení (po „odečtení“ času předpokládaného na přepravu spisu na soud prvního stupně se tak i na základě tohoto údaje dá poměrně přesně určit datum řádného zveřejnění). Aplikace Infosoud je veřejně dostupná z následujícího odkazu:

<https://infosoud.justice.cz/InfoSoud/public/search.jsp>

Výjimkou z výše uvedeného jsou případy, kdy bylo dané rozhodnutí vyhlášováno na Úřední desce v budově soudu a elektronické úřední desce Nejvyššího soudu (dále jen „ÚD“ a „EÚD“) – pak je možné se souhlasem předsedy příslušného senátu zveřejnit pseudonymizovaný text tohoto rozhodnutí bez zbytečného odkladu, aniž by se „čekalo na doručení“.

Rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu jsou tak na webu www.nsoud.cz zveřejňována s určitou prodlevou, což předpokládá i sama žadatelka, přičemž nelze stanovit zcela paušální (jednoznačné) datum, kdy se tak v každém jednotlivém případě stane. – U „standardního“ zveřejňování je sice nastavena „pevná“ 60 denní lhůta, nicméně u jednotlivých rozhodnutí (soudních řízení) uběhne různě dlouhá doba už ve fázi mezi datem vydání rozhodnutí a datem odškrtnutí (tato doba zahrnuje mj. vypracování kompletního textu odůvodnění rozhodnutí, kontrolu všech náležitostí vypracovaných dokumentů příslušnou senátní kancelář, včetně zabalení a vypravení spisu z Nejvyššího soudu), proto nelze přesně stanovit časový úsek mezi vydáním rozhodnutí a jeho zveřejněním na webu Nejvyššího soudu. Tuto dobu mj. zkresluje i přednostní zveřejňování vybraných rozhodnutí (viz výše), případně může být též rozhodnutí o dovolání výjimečně doručováno přímo Nejvyšším soudem a po doručení je pak takové rozhodnutí zpravidla zveřejněno neprodleně. Takováto řízení pak snižují ve statistikách průměrné hodnoty časového úseku počítaného od vydání rozhodnutí po jeho zveřejnění.

Z úřední činnosti povinného subjektu se nicméně dá orientačně konstatovat, že mezi datem vyřízení a odškrtnutí věci uplyne u věcí projednávaných občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu cca 10 – 30 dní, s přičtením „standardní ochranné lhůty 60 dní“ pak lze očekávat „standardní zveřejnění“ rozhodnutí na webu Nejvyššího soudu ve lhůtě cca 70 až 90 dní od data vydání rozhodnutí. U soudních řízení trestních trvá vypracování kompletního odůvodnění rozhodnutí déle, zpravidla 25 – 35 kalendářních dní, pak lze zveřejnění rozhodnutí „standardně očekávat“ po 85 – 95 dnech od jeho vydání.

Poučení: Proti způsobu vyřízení žádosti v části, kde jsou poskytovány informace, je možné podle § 16a odst. 1 informačního zákona podat stížnost do 30 dnů od doručení poskytovaných informací. Stížnost se podává přímo k povinnému subjektu, který řízení vedl v prvním stupni.

V Brně dne 21. 9. 2021

L. S.

Mgr. Petr Tomíček
vedoucí oddělení styku s veřejností,
pověřený vyřizováním žádostí podle informačního zákona